

سال دوازدهم، شماره ۵۱، زمستان ۱۳۹۲

خبرنامه

انجمن حشره‌شناسی ایران

سخنی با اعضای محترم

با عرض سلام و آرزوی تندرستی و موفقیت برای تک‌تک اعضای انجمن حشره‌شناسی ایران، شماره‌ی پنجاه و یکم خبرنامه تقدیم می‌شود.

در این شماره نیز طبق روال گذشته، اخبار انجمن، پاره‌ای اخبار پژوهشی، معرفی کتاب‌های تازه منتشر شده و نشریات رسیده به انجمن ارایه می‌شوند. بخش مربوط به معرفی گروه‌های گیاه‌پزشکی و حشره‌شناسی به گروه گیاه‌پزشکی دانشگاه فردوسی مشهد اختصاص داده شده و همچنین در ستون **ملاحظات** در **انتشارات علمی** به ادامه‌ی بحث انتخاب و تکمیل پایان‌نامه‌های دانشجویی پرداخته شده‌است.

از استادان، محققین و دانشجویانی که مایل به چاپ مطالب خود در خبرنامه می‌باشند خواهشمندیم مطالب خود را به آدرس الکترونیکی انجمن info@entsociran.ir ارسال فرمایند.

با سپاس - دبیر خبرنامه

اخبار انجمن (معصومه مقدم، دبیر انجمن حشره‌شناسی ایران)

■ همایش "علل خشکیدگی درختان بلوط در حوزه‌ی زاگرس" روز ۲۵ دی ماه ۱۳۹۲ توسط انجمن و در موسسه تحقیقات گیاه‌پزشکی کشور برگزار شد. در این گردهمایی، پس از اعلام برنامه توسط آقای دکتر سرافرازی، آقای مهندس علی پازوکی، رییس انجمن، ضمن خیر مقدم به حاضرین، بر اهمیت موضوع همایش تاکید نمودند. آقایان دکتر کیادلیری (رئیس انجمن جنگل‌بانی ایران)، دکتر عبایی (عضو هیات علمی بازنشسته موسسه تحقیقات گیاه‌پزشکی کشور و عضو هیات مدیره‌ی انجمن حشره‌شناسی ایران) و

سرکار خانم دکتر میرابوالفتحی (عضو هیات علمی موسسه تحقیقات گیاه‌پزشکی کشور) سخنرانان همایش بودند.

■ بیست و یکمین کنگره گیاه‌پزشکی ایران در تاریخ ۴-۱ شهریورماه ۱۳۹۳ در دانشگاه ارومیه برگزار خواهد شد. علاقه‌مندان جهت کسب اطلاعات بیشتر به تارنمای کنگره به نشانی ippc.ut.ac.ir مراجعه نمایند.

اخبار پژوهشی

■ معرفی گونه‌ی جدیدی از جنس *Gymnancyla* (Lepidoptera: Pyralidae, Phycitinae, Phycitini)، برای

دنیای جنس *Gymnancyla* Zeller, 1848 با هفت گونه‌ی شناسایی شده در دنیا، در منطقه‌ی پالتارکتیک انتشار دارد. این جنس شامل سه زیرجنس (*Gymnancyla* Zeller, 1848 (s.str.)، *Dentinodia* Ragonot, و *Spermatophthora* Lederer, 1852

است که هر یک به ترتیب متشکل از پنج، یک و یک گونه می‌باشند (Roesler 1973; Liu 2010). ضمن بررسی نمونه‌های

pyralid جمع‌آوری شده از ابرکوه در استان یزد، در سال ۱۳۹۰ توسط شمس‌زاده، گونه‌ای از جنس *Gymnancyla* از روی گیاه *Salsola* sp. (تیره‌ی Chenopodiaceae) جمع‌آوری شد که

نمونه‌های بالغ آن به‌واسطه‌ی پاره‌ای خصوصیات ژنیتالیای نر و ماده از سایر گونه‌های این جنس متفاوت بودند. این گونه به عنوان گونه‌ای جدید برای دنیا معرفی و افراد نر، ماده، آخرین سن

لاروی و شفیره‌ی آن توصیف شدند که در مجله‌ی *Zootaxa* در دست انتشار می‌باشد. (هلن عالی‌پناه، موسسه‌ی تحقیقات گیاه‌پزشکی کشور، جان اسلبرگز، مهدی شمس‌زاده)

■ معرفی آفات مهم پنبه در سه استان سیستان و بلوچستان، هرمزگان و خراسان جنوبی. در این تحقیق، شناسایی، پراکنش و دامن‌دهی میزبانی کرم سرخ پنبه *Pectinophora gossypiella* (Saunders) (Lep.: Gelechidae) و همچنین شناسایی سایر آفات پنبه با استفاده از تله‌های فرمونی (فرمون *Gossyplure* به میزان یک میلی‌گرم در هر تله) و پرورش لارو و مشاهده مستقیم در استان‌های سیستان و بلوچستان، خراسان جنوبی و هرمزگان انجام شد. نتایج نشان دادند که کرم سرخ پنبه در مناطق نمونه‌برداری شده مشاهده نشد و آفات مهم جمع‌آوری شده از روی پنبه عبارت بودند از: *Anatrachyntis simplex* (Walsingham, 1981) (خانواده *Cosmopterygidae*)، *Earias vittella* (Fabricius, 1794) و *E. insulana* (Boisduval) (خانواده *Nolidae*). شایان ذکر است لارو *A. simplex* در نگاه اول از لحاظ ظاهری و نحوه خسارت شبیه کرم سرخ پنبه می‌باشد. این لارو، به رنگ قرمز بوده، در داخل غوزه به بذور پنبه‌های درختی استان سیستان و بلوچستان خسارت می‌زند و زمستان‌گذرانی آن در داخل بذور پنبه است. همچنین در کلیه تله‌های فرمونی که در مناطق مختلف استان سیستان و بلوچستان، به ویژه نقاط مرزی این استان با کشور پاکستان به منظور شکار کرم سرخ پنبه نصب شده بود، فقط حشره‌ی کامل *A. simplex* جمع‌آوری شد. ضمناً شناسایی نمونه‌ها توسط خانم دکتر هلن عالی‌پناه از بخش تحقیقات رده‌بندی حشرات، موسسه‌ی تحقیقات گیاه‌پزشکی انجام شد. (بهنام معتمدی‌نیا، مرکز تحقیقات کشاورزی و منابع طبیعی خراسان جنوبی)

معرفی گروه گیاه‌پزشکی دانشگاه فردوسی مشهد (قسمت اول):

دانشگاه فردوسی مشهد از نظر قدمت، سومین دانشگاه کشور می‌باشد. این دانشگاه دارای یکی از قوی‌ترین دانشکده‌های کشاورزی کشور با ده گروه آموزشی است که از سال ۱۳۵۴ فعالیت خود را آغاز نموده‌است. پیش از تأسیس گروه گیاه‌پزشکی در این دانشگاه، آزمایشگاه‌های حشره‌شناسی و بیماری‌شناسی در

دانشکده فعال بوده‌اند. شروع فعالیت گروه گیاه‌پزشکی از سال ۱۳۷۰ با مشارکت دو دانشیار و یک استادیار بود. توسعه‌ی گروه گیاه‌پزشکی در بخش آموزشی در سال‌های بعد با ایجاد دوره‌های تحصیلات تکمیلی در رشته‌ی بیماری‌شناسی گیاهی (کارشناسی ارشد در سال ۱۳۷۴ و دکتری در سال ۱۳۸۵) و رشته‌ی حشره‌شناسی کشاورزی (کارشناسی ارشد در سال ۱۳۸۵ و دکتری در سال ۱۳۹۱) انجام گرفت. توسعه‌ی فضای فیزیکی گروه گیاه‌پزشکی که از یک آزمایشگاه مشترک ابتدایی شروع شد و در حال حاضر با گسترش و ایجاد هشت آزمایشگاه تحقیقاتی، دو آزمایشگاه آموزشی، مجموعه‌ی حشرات، فضای مزرعه، پنج گلخانه‌ی تحقیقاتی مجهز به سیستم کنترل حرارت، رطوبت، نور و همچنین اتاقک‌های رشد از نظر کیفی پیشرفت فزاینده‌ای داشته‌است.

گرایش‌های تحصیلی گروه گیاه‌پزشکی در دو رشته‌ی بیماری‌شناسی گیاهی و حشره‌شناسی کشاورزی به شرح زیر می‌باشند: در رشته‌ی بیماری‌شناسی، گرایش‌های چهارگانه‌ی قارچ‌شناسی، ویروس‌شناسی، پروکاریوت‌های بیماری‌زای گیاهی و نماتودشناسی زمینه‌ی تحصیل دانشجویان تحصیلات تکمیلی می‌باشد. در رشته‌ی حشره‌شناسی نیز دانشجویان در زمینه‌های کنترل بیولوژیک و پاتولوژی حشرات، اکولوژی و مدیریت، سیستماتیک و سم‌شناسی امکان تحصیل و تحقیق دارند. مقطع دکتری بیماری‌شناسی تاکنون دو دوره فارغ‌التحصیل داشته‌است و اولین دانشجویان مقطع دکتری حشره‌شناسی نیز دوره‌ی آموزشی خود را به‌تمام رسانیده و فعالیت تحقیقاتی تهیه و تدوین رساله را آغاز نموده‌اند.

دانشجو بایستی تا حد امکان روی موضوع پایان‌نامه بررسی و مطالعات لازم را انجام دهد. او باید در حد توانش بر موضوع احاطه داشته باشد و سؤال‌ها، کمبودها و فرضیاتی که مطرح می‌کند از پایه‌ی علمی قابل قبولی برخوردار باشد. ۳- پس از یافتن متخصص مورد نظر و آدرس او، نامه‌ی درخواست راهنمایی و همکاری را با رعایت نکات زیر ارسال کنید: در درخواست ارسالی به طور مختصر خود را معرفی کرده، به مطالعاتی که انجام داده‌اید و امکانات در دسترس اشاره کنید. پرسش‌ها، فرضیه‌ها و خلاقیهایی که قادر به دستیابی به آن نشده‌اید را مشخص کنید و سپس تقاضای راهنمایی و همکاری علمی را پیشنهاد دهید. نه به این شکل - که محض شوخی می‌نویسم - اما دور از واقعیت نیست: "آقا/خانم محترم، من بر روی فلان موضوع کار می‌کنم، لطفاً هر چه می‌دانید که به درد من می‌خورد به من بگوئید و برایم بفرستید.....!" که معمولاً پاسخی هم دریافت نمی‌کنند. در پایان تحقیق و هنگام استخراج مقاله، اسامی این افراد که از نظر علمی در مقاله همکاری داشته‌اند بایستی آورده شود.

شایان ذکر است آنچه در این نوشته و نوشتار قبلی آمده، مسائل و راه‌حل‌های پیشنهادی است که در محدوده‌ی اطلاعات و تجربه‌ی نگارنده می‌باشد. بی‌شک با جستجو در منابع اطلاعاتی و بهره‌جویی از تجربیات مختلف، مبحث مطرح شده، متنوع‌تر و مبسوط‌تر است. این دو مقاله، بنابر ضرورت، تلاشی بوده‌اند برای اطلاع‌رسانی و افزایش آگاهی‌ها به منظور تصحیح یا پیش‌گیری - در حد یک خبرنگار - از کج‌روی‌های غیرعلمی و "شبه‌تحقیق‌هایی" که این روزها متأسفانه کم و بیش دیده می‌شود.

(هیوا ناصرزاده، موسسه‌ی تحقیقات گیاه‌پزشکی کشور)

پایان‌نامه دکتری دفاع شده

■ مهرپور، محسن (۱۳۹۲) Metacommunity Ecology in a Plant-Herbivore System, استاد راهنما: Prof. Wolfgang W. Weisser, دانشگاه فنی مونیخ، آلمان.

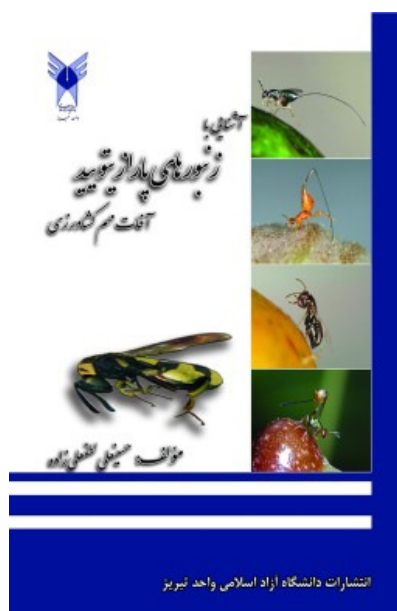
در ادامه‌ی مبحث اهمیت انتخاب موضوع پایان‌نامه و مصائب و کج‌فهمی‌ها و اشتباهات ناشی از عدم رعایت استانداردهای علمی که در شماره‌ی پیشین آورده شد، در این شماره به راه‌هایی اشاره می‌شود که به حرکت در مسیر صحیح علمی و اجتناب از اشتباهات پایه‌ای کمک می‌کند.

اولین اقدام مهم و اساسی - در کنار مطالعه و تلاش خود دانشجو - راهنمایی و تا حد امکان نظارت متخصص مجرب از ابتدای انتخاب موضوع و تهیه‌ی پروپوزال تا سرانجام پروژه‌ی پایان‌نامه است. معمولاً در علم حشره‌شناسی یک پایان‌نامه‌ی دانشجویی از دو منظر به مطالعه و نظارت تخصصی نیازمند است: اول انتخاب تاکسون مورد مطالعه، دوم روش انجام و تکنیک‌های تحلیلی مورد استفاده در تحقیق. دانشجو بایستی در کنار مطالعات و جستجوهای خود، با راهنمایی متخصص از علمی بودن پروژه‌ی تحقیقی‌اش از هر دو منظر، اطمینان حاصل کند و در طول انجام آن، متخصص مربوطه را در جریان قرار دهد. حال سؤال این است که این متخصص کجاست و او را چگونه پیدا کنیم: معمولاً پروژه‌ی پایان‌نامه در محدوده‌ی تخصص و تجربه‌ی استاد یا استادان راهنما و مشاور انتخاب می‌شود. اما با توجه به نامحدود بودن قلمروی علم حشره‌شناسی، ممکن است در بسیاری از زمینه‌ها استاد تخصص و تجربه‌ی کافی را نداشته باشد. در اینجا راهنمایی درست و نظارت بر حرکت صحیح، علمی و صادقانه‌ی دانشجو و تصحیح اشتباه‌ها، وظیفه و نقش بسیار مهمی است که بر عهده‌ی استاد راهنما است. در چنین شرایطی، برقراری ارتباط با متخصص یا متخصصین علمی قابل قبول (در داخل یا خارج از کشور) از اولین اقداماتی است که استاد راهنما دانشجو را به آن ملزم نموده و در این امر به وی راهنمایی می‌دهد.

در مورد چگونگی درخواست همکاری و راهنمایی علمی از متخصصین داخل یا خارج از کشور بایستی به نکاتی ساده اما مهم اشاره کنم: ۱- حتماً از صداقت و مقبولیت علمی آن فرد اطمینان حاصل کنید. این کار با مراجعه به انتشارات و یا موقعیت علمی و شغلی آن فرد با استفاده از راهنمایی‌های استاد راهنما تا حد زیادی قابل انجام است. ۲- همان‌گونه که اشاره شد، توجه کنید که خود

معرفی کتاب

کتاب "آشنایی با پارازیتوئیدهای آفات مهم کشاورزی" به قلم آقای دکتر لطفعلی زاده (عضو هیات علمی بخش تحقیقات گیاهپزشکی مرکز تحقیقات کشاورزی و منابع طبیعی آذربایجان شرقی) در اسفند ماه ۱۳۹۲ به چاپ رسید. این کتاب، حاوی اطلاعات کاربردی در زمینه روشهای جمع‌آوری، نگهداری و آماده‌سازی نمونه‌های زنبورهای پارازیتوئید و همچنین مشخصات مورفولوژیک مهم و کلیدی هر گروه و کلیدهای شناسایی مصور می‌باشد.

- Nachrichten des Entomologischen Vereins Apollo, 2013 (44): 3.
 - Atalanta, 2013 (44): 1-4.
 - Entomofauna, Zeitschrift für Entomologie, 2014 (2): 1-27.
 - Papéis Avulsos de Zoologia, Museu de Zoologia da Universidade de São Paulo, 2013 (53): 32-33.
 - Arquivos de Zoologia, Museu de Zoologia da Universidade de São Paulo, 2013 (44): 2-4.
 - Tijdschrift voor Entomologie (TvE), 2013 (156): 1-3.
- مجله‌ی جنگل ایران، ۱۳۹۲: ۲ و ۳.

شوخی حشره‌شناسی

کاری از خانم McCracken، نویسنده و زیست‌شناس.

همکاران ما در این شماره: دکتر جواد کریمی، دکتر هلن عالی‌پناه، دکتر ابراهیم ابراهیمی، دکتر شهاب منظری.

نشریات تازه رسیده به انجمن

- Orsis, Organisme I Sistemes, 2013: 27.
- Acta Entomologica, Musei Nationalis Pragae, 201(53): 2, (supplementary).
- Alexonor, Revue française de Lépidoptérologie, 2012 (25): 5-6 & Supplementary: 6.
- Mitteilungen der Münchener Entomologischen Gesellschaft, 2013: 103.
- Proceedings of the Entomological Society of Washington, 2013 (4): 115.
- Entomologiske Meddelelser, 2013 (2): 81.
- Nachrichtenblatt, der Bayerischen Entomologen, 2013 (62): 1-4.
- Arquivos de Zoologia, Museu de Zoologia da Universidade de São Paulo, 2013 (1): 44.
- Papéis Avulsos de Zoologia, Museu de Zoologia da Universidade de São Paulo, 2013 (53): 8-31.
- Arthropod Systematics & Phylogeny, 2013 (71): 3.
- Annalen des Naturhistorischen Museums in Wien, 2014 (116): A & B.

خبرنامه‌ی انجمن حشره‌شناسی ایران:

دبیر خبرنامه: دکتر فریبا مظفریان
زیر نظر هیأت مدیره‌ی انجمن حشره‌شناسی
ایران
تایپ و صفحه‌آرایی: مهندس تندیس
عبداللهی
نشانی: تهران، خیابان یمن، مؤسسه‌ی
تحقیقات گیاه‌پزشکی کشور، واحد ۲،
ساختمان موزه، انجمن حشره‌شناسی ایران،
صندوق پستی ۳۳۱-۱۹۶۱۵
تلفکس: ۰۲۱-۲۲۴۲۷۰۳۷